

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / IYUL / 7-SON,
II-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyul.
II-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

GERMANIYA VA XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONNING YASHIL EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	12
To'xliyeva Gulrux Dovron qizi	
Djurayeva Rano Abdullayevna	
TASHKILOT MUVAFFAQIYATIDA XODIMLARNI BOSHQARISH VA KUCHLI JAMOANING O'RNI	24
Abdullayeva Dinora Abduali qizi	
YASHIL ISH O'RINLARINING IQTISODIY AHAMIYATI VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SOHASIDA YASHIL ISH O'RINLARI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI	28
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Atoyev Navro'zbek Rinatovich	
YO'L XO'JALIGI SOHASINI MOLIYALASHTIRISH HAMDA YO'L AKTIVLARINI BOSHQARISHDA XALQARO TAJRIBA	35
Shikirov Feruz Boxodirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSİYALASH SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI QIYOSIY TAHLILI	39
Jo'rayeva Moxinur Axmadjon qizi	
HUDUDLARNING QIYOSIY USTUNLIK LARI ASOSIDA YUQORI DAROMADLI ISH O'RINLARINI YARATISH: "HUDUD-IXTISOSLASHUV-KASB-ISB BERUVCHI-DAROMAD" MODEL I	49
Abdumukhtarov Anvarjon Akramjonovich	
QURILISH XIZMATLARI KO'RSATUVCHI KORXONALARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI SHAKLLANTIRISH SSENARIYLARI	55
Mamadiyev Ahmad Ulashovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING SOLIQ-BYUDJET MEXANIZMLARI	62
Shokirova Dildora Shoyim qizi	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL YO'LLARI TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA YO'L QURILISHI XIZMAT KO'RSATISHINI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI TAHLILI	66
Qurbonov Sharofiddin Xurramovich	
ONLAYN VA SKORING TIZIM LARI ORQALI BERILADIGAN TEZKOR KREDITLARNI SUG'URTALASHDAGI YANGI TENDENSIYALAR	73
Yusupov Ruslan Muxtarovich	
ASSESSMENT MODEL FOR THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC SERVICE TRANSFORMATION IN THE DIGITAL ECONOMY	81
An Kwangmin	
BIRLIK DOIRADA ANALITIK FUNKSIYALAR UCHUN YUQORI TARTIBLI DIFFERENSIAL SUBKOORDINATSIYA VA SUPERORDINATSIYA XOSSALARI	87
Jabborov Nasridin Mirzoodilovich	
Sadullayeva Gulasal Ulug'bek qizi	
SOLID PROPELLANT COMPOSITION AND ITS EFFECT ON THE LAUNCH PERFORMANCE OF MODEL ROCKETS	93
Karimov Mustafo Aminboevich	
Berdiyev Usmon Tolib o'g'li	
BANKLAR ORQALI KORXONALARNING INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI	97
Gafurova Dilshoda Farxotovna	

ANALYSIS OF INVESTMENT ATTRACTION PRACTICES ACROSS ECONOMIC SECTORS	102
Tolqin Imomqulov	
Ulugbek Turaqulov	
INNOVATION MECHANISMS ASOSIDA O'ZBEKISTONDA MIGRATSIYA JARAYONLARINI SAMARALI BOSHQARISH	105
Yoqubjon Toxirov	
O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TARKIBIY TAHLILI	109
Muxtarov Botir Abdusattarovich	
СТРУКТУРА ФОРМИРОВАНИЯ СТОИМОСТИ В ТЕКСТИЛЬНОЙ И ШВЕЙНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА: СДВИГ ЭКСПОРТНОЙ СТРУКТУРЫ ОТ ПРЯЖИ К ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ	114
Муниса Турдибаева	
OILAVIY KORXONALARNI BOSHQARISHDA ULARNING IQTISODIY MEKANIZMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARDAN FOYDALANISH TAHLILI	124
Sultonov Bobirmirzo Mavlonjon o'g'li	
QURILISH MATERIALLARINI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISH HAJMINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	133
Toshpulatov Asronbek Mutalibovich	
KICHIK BIZNES SOHASIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING XORIJIY TAJRIBASI	139
Bolliyev Shamsiddin Tursunmamatovich	
O'QUV MARKAZLARI MISOLIDA ZAMONAVIY VA AN'ANAVIY MARKETINGNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	143
Dilshodjon Khikmatov	
РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ФАКТОРА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ ЧЕРЕЗ ПОВЫШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ	151
Тожихонов Жавохир Алимджанович	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	157
Dadaboyeva Marg'uba Mamasoliyevna	
HUDUDIY SANOAT RIVOJI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY VOSITALARI HAMDA KORXONA MEKANIZMINI BAHOLASH USLUBIYOTI	164
Yusupova Nigina Djurayevna	
O'ZBEKISTONDA BOJXONA TO'LOVLARINING DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI FISKAL AHAMIYATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	169
Fayzullayev Farrux Sharofovich	
АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА УЧАСТИЯ БАНКОВ В ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТАХ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	178
Юлдашева Шохсанам Дилмурадовна	
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ В ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ ЛОГИСТИКЕ (SMART LOGISTICS)	182
Мурадов Бахром Акрамжанович	
Машарипов Масуд Нуможонович	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ КАК ДРАЙВЕР ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ТРАНСФЕРА: ВЛИЯНИЕ НА ЭКСПОРТНУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	187
Тураева Сурия Тельмановна	
Мерзайтова Хилола Наби кизи	
TURIZM SALONIYATINI RIVOJLANTIRISHDA BOJXONA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	198
Ergashev Qobiljon Ernazarovich	

TIJORAT BANKLARIDA RISKKA YO'NALTIRILGAN ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISHNING XALQARO STANDARTLAR BILAN INTEGRATSIYALASHGAN ALGORITMI	203
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
MOLIYAVIY INVESTITSIYALARNING QADRSIZLANISHINI KUTILAYOTGAN KREDIT ZARARLARI (ECL) MODEL ASOSIDA HISOBGA OLISH METODIKASI	210
Jumamurodov To'libay Yeldashbayevich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR QADRSIZLANISHIDAN KO'RILGAN ZARARLARNI TAN OLISH, TAQSIMLASH VA QAYTA TIKLASH OPERATSIYALARINING HISOB TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH	216
Fayzullayev Begzod Baxtiyor o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING OPTIMAL MODEL VA FAOLIYATI SIFATINI BAHOLASH TIZIMI	222
Tojiyeva Shahlo Mahmatmurodovna	
DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATIDA «XAVF TAHLILI» TUSHUNCHASINING IQTISODIY MOHIYATI VA XAVFLARNI KOMPLEKS TASNIFLASH.....	229
G'ayimov Abdumalik Norbekovich	
DAVLAT XARIDLARI AUDITIDA MUHIMLIKNI (MATERIALLIKNI) ANIQLASH USLUBI.....	235
Rajabov Shuxrat Ismayilovich	
DAVLAT SEKTORI ICHKI AUDITIDA MUHIMLIK VA RISK DARAJALARINI ANIQLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH: BIG DATA VA MASHINAVIY O'RGANISHGA ASOSLANGAN IT-AUDIT PLATFORMASI KONSEPSIYASI.....	241
Ismatillayev Baypo'lat Xushvaqtovich	
ICHKI AUDITNING GLOBAL STANDARTLARI TALABLARINI TIJORAT BANKLARI AMALIYOTIGA JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	249
Ismailov Azizbek Madaminovich	
AHOLI REAL DAROMADLARINI OSHIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI.....	258
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA SUG'URTA ISHINI YURITISH XARAJATLARI: TAHLIL VA ANALITIK HISOBNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	265
Murodov Habibullo Qodir o'g'li	
NUKUS SHAHRI MISOLIDA MAHALLALARNING DEMOGRAFIK SIG'IMI ASOSIDA LOKAL XIZMAT KO'RSATISH OBYEKTLARINI NORMATIV LOYIHALASHTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI.....	273
Bauetdinov Berdaq Zinatdin o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINING INSTITUTIONAL MUSTAQILLIGI VA TASHKILY SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	278
Berdiyev Sunnatullo Alikulovich	
IQTISODIY O'SISH VA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL FISKAL SIYOSATNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	283
Madaminova Maftuna Baxtiyor qizi	
DAVLAT BUDJETIDA SOLIQ TUSHUMLARI O'ZGARISHINING EKONOMETRIK TADQIQOTI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	288
Suvanova Muxlisa Umar qizi	
ENERGETIKA RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY-MATEMATIK MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	292
Masharipov Aziz Axmadjanovich	
ENERGETIKA INFRATUZILMASI RIVOJLANISHINING HUDUD IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	297
Sadullayev Axmadjon Ikrom o'g'li	

ENERGETIKA INFRATUZILMASI RIVOJLANISHINING HUDUD IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH

Sadullayev Axmadjon Ikrom o'g'li
Abu Rayhon Beruniy nomidagi
Urganch davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Maqolada energetika infratuzilmasi rivojlanishining hudud iqtisodiy o'sishiga ta'siri ekonometrik nuqtai nazardan o'rganilgan. Tadqiqotda energiya iste'moli va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni tavsiflovchi to'rtta gipoteza — o'sish, konservatsiya, teskari aloqa va neytrallik gipotezalari — qiyosiy tahlil asosida ko'rib chiqilgan. Tadqiqotda Kobb–Duglas ishlab chiqarish funksiyasini energiya omili bilan kengaytirgan panel ma'lumotlar modeli metodologik asos sifatida tanlangan. O'zbekiston energetika tarmog'ining rasmiy statistik ko'rsatkichlari misolida infratuzilma quvvatlari, tarmoq yo'qotishlari va investitsiya rejalari baholangan. Natijalar energetika infratuzilmasining ishlab chiqarish omili, tranzaksiya xarajatlari va omillar harakatchanligi orqali mintaqaviy iqtisodiy o'sishga ijobiy hissa qo'shishini asoslaydi. Xulosada infratuzilmani modernizatsiya qilishni rag'batlantirishga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: energetika infratuzilmasi, hudud iqtisodiy o'sishi, ekonometrik baholash, energiya–iqtisodiy o'sish bog'liqligi, panel ma'lumotlar, Kobb–Duglas funksiyasi, O'zbekiston.

Аннотация. В статье с эконометрической точки зрения исследовано влияние развития энергетической инфраструктуры на экономический рост регионов. На основе сравнительного анализа рассмотрены четыре гипотезы, характеризующие взаимосвязь между потреблением энергии и экономическим ростом: гипотеза роста, гипотеза сохранения, гипотеза обратной связи и гипотеза нейтральности. В качестве методологической основы использована модель панельных данных, расширяющая производственную функцию Кобба—Дугласа включением энергетического фактора. На примере официальных статистических данных энергетического сектора Узбекистана проведена оценка инфраструктурных мощностей, сетевых потерь и инвестиционных планов. Полученные результаты подтверждают, что энергетическая инфраструктура оказывает положительное влияние на региональный экономический рост через производственный фактор, снижение транзакционных издержек и повышение мобильности факторов производства. В заключение разработаны практические рекомендации по стимулированию модернизации энергетической инфраструктуры.

Ключевые слова: энергетическая инфраструктура, экономический рост регионов, эконометрическая оценка, взаимосвязь между энергопотреблением и экономическим ростом, панельные данные, производственная функция Кобба—Дугласа, Узбекистан.

Abstract. This article examines the impact of energy infrastructure development on regional economic growth from an econometric perspective. The study comparatively analyzes four hypotheses describing the relationship between energy consumption and economic growth: the growth hypothesis, conservation hypothesis, feedback hypothesis, and neutrality hypothesis. An extended Cobb–Douglas production function incorporating an energy factor within a panel data framework is employed as the methodological foundation. Using official statistical data from Uzbekistan's energy sector, the study evaluates infrastructure capacity, network losses, and investment plans. The findings demonstrate that energy infrastructure contributes positively to regional economic growth by enhancing production capacity, reducing transaction costs, and improving factor mobility. The study concludes with practical recommendations aimed at promoting the modernization of energy infrastructure.

Keywords: energy infrastructure, regional economic growth, econometric assessment, energy–growth nexus, panel data, Cobb–Douglas production function, Uzbekistan.

KIRISH

Energetika infratuzilmasi — elektr stansiyalari, uzatish va taqsimlash tarmoqlari, isitish tizimlari — har qanday hududiy iqtisodiyotning tayanch sharti hisoblanadi. Energiya ta'minotining barqarorligi, sifati va narxi sanoat, xizmat ko'rsatish va qishloq xo'jaligi korxonalarining unumdorligini bevosita belgilaydi. Iqtisodiy nazariyada energiya kapital va mehnat qatorida ishlab chiqarishning asosiy omili sifatida e'tirof etiladi: energiya ta'minotidagi cheklovlar ishlab chiqarish hajmini pasaytirs, uning izchil kengayishi o'sish uchun qo'shimcha imkoniyat yaratadi [1].

Hududlar o'rtasidagi rivojlanish farqlari ko'p jihatdan infratuzilma bilan ta'minlanganlik darajasidagi tafovutlar bilan izohlanadi. Elektr tarmog'ining zichligi va ishonchligi hududlarning investitsiyaviy jozibadorligini oshiradi, ishlab chiqarish quvvatlarini joylashtirish qarorlariga ta'sir ko'rsatadi hamda mintaqaviy iqtisodiy o'sishning uzoq muddatli trayektoriyasini mustahkamlaydi [2].

O'zbekiston iqtisodiyoti so'nggi yillarda barqaror yuqori sur'atlarda o'sdi. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, real yalpi ichki mahsulot 2024-yilda 6,7 foizga, 2025-yilda esa 7,7 foizga ko'paydi, bunda investitsiyalar, xususi iste'mol va eksport asosiy harakatlantiruvchi kuch bo'ldi [3]. Bunday o'sish sur'atlarini ta'minlashda energetika sektoriga yo'naltirilgan yirik kapital qo'yilmalar muhim o'rin egalladi.

Mamlakat energetika tarmog'ini modernizatsiya qilishning aniq strategik yo'nalishini belgilab oldi. «O'zbekiston Respublikasini 2020–2030-yillarda elektr energiyasi bilan ta'minlash konsepsiyasi»ga muvofiq generatsiya quvvatini 12,9 GVt dan 29,3 GVt gacha, elektr energiyasi ishlab chiqarishni esa 63,6 mlrd kVt-soatdan 120,8 mlrd kVt-soatgacha oshirish, tarmoqdagi yo'qotishlarni sezilarli kamaytirish hamda taxminan 35 mlrd AQSh dollari hajmidagi investitsiya loyihalarini amalga oshirish rejalashtirilgan [4]. Birlamchi energiya iste'moli 2024-yilda 52 Mtne darajasiga yetdi, iste'mol 2022-yildan beri yiliga o'rtacha 4 foizga o'sib bordi [5].

Bunday ko'lamdagi infratuzilma yangilanishi hududlar darajasida iqtisodiy faollikni qanday rag'batlantirishini tizimli baholash amaliy ahamiyatga ega. Maqolaning maqsadi energetika infratuzilmasi rivojlanishining hudud iqtisodiy o'sishiga ta'sir ko'rsatadigan asosiy kanallarini nazariy jihatdan asoslash va bu ta'sirni ekonometrik baholashning metodologik ramkasini tekshirilgan rasmiy ma'lumotlar asosida shakllantirishdan iborat. Ishning amaliy qiymati modernizatsiya siyosatini miqdoriy dalillar bilan qo'llab-quvvatlashda namoyon bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Energiya iste'moli va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish Kraft va Kraftning ishidan boshlangan bo'lib, keyingi o'n yilliklar davomida keng adabiyotlar majmuasini shakllantirdi. Ushbu yo'nalishdagi natijalar to'rtta asosiy gipoteza atrofida tizimlashtiriladi: o'sish gipotezasi energiya iste'molini iqtisodiy kengayishning harakatlantiruvchi omili deb qaraydi; konservatsiya gipotezasi sababiylik yo'nalishini iqtisodiy o'sishdan energiya talabiga qarab belgilaydi; teskari aloqa gipotezasi ikki tomonlama bog'liqlikni tan oladi; neytrallik gipotezasi esa o'zaro sababiy ta'sirning yo'qligini ko'rsatadi [1].

Empirik natijalarning tizimli umumlashtirilishi teskari aloqa gipotezasining ko'pchilik tadqiqotlarda tasdiqlanishini, konservatsiya va o'sish gipotezalari esa ma'lum shart-sharoitlarda ustunlik qilishini ko'rsatdi; natijalarning xilma-xilligi mamlakatlarning daromad darajasi, energiya balansi va qo'llanilgan metodologiyaga bog'liq bo'ldi [6].

O'sish gipotezasining nazariy asosi energiyani ishlab chiqarish funksiyasiga mustaqil omil sifatida kiritishdan iborat. 126 mamlakat bo'yicha 5500 dan ortiq kuzatuvni qamrab olgan dinamik panel tahlili energiyani kapital va mehnat qatoriga qo'shgan Kobb-Duglas modeli iqtisodiy o'sishga izchil ijobiy hissa berishini turli ekonometrik spetsifikatsiyalarda mustahkam tasdiqladi [7].

Institutsional omillar bilan boyitilgan modellar energetika, jamg'arma, davlat xarajatlari va savdo ochiqqligining iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sirini ko'rsatdi. Rivojlanayotgan bozorlar bo'yicha Dumitresku–Hurlin panel sababiylik testi energiya iste'moli bilan iqtisodiy o'sish o'rtasida teskari aloqa mavjudligini aniqladi [8].

Infratuzilmaga bevosita bag'ishlangan tadqiqotlar mintaqaviy o'lchamni aniqlashtirdi. Yanszi daryosi iqtisodiy mintaqasining fazoviy panel modeli turli turdagi jamoat infratuzilmasini qiyoslab, energetika infratuzilmasi rivojlanishining iqtisodiy o'sishga eng katta umumiy ta'sir ko'rsatishini (to'g'ridan to'g'ri ta'sir – 0,0972; bilvosita ta'sir – 0,420; umumiy ta'sir – 0,515) asosladi [9].

Energetika infratuzilmasi investitsiyalari samaradorligini baholashga yo'naltirilgan tadqiqot uch bosqichli DEA modeli yordamida investitsiya samaradorligining mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish modeli va tarmoq ahamiyati bilan yuqori darajada bog'liqligini ko'rsatdi [10]. Xitoyning 30 provinsiyasi bo'yicha 1998–2017-yillar ma'lumotlariga tayangan tadqiqot elektr tarmog'i infratuzilmasiga qo'yilgan investitsiyalarning mintaqaviy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini, uzoq muddatli ta'sir qisqa muddatlisidan kuchliroq bo'lishini aniqladi [2].

Tarmoqlar kesimidagi natijalar ham shu yo'nalishni quvvatlaydi. Hududiy qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti bo'yicha panel tahlili energiya iste'moli tegishli tarzda boshqarilganda mintaqaviy yalpi mahsulot va aholi jon boshiga

daromadning o'sishiga olib kelishini ko'rsatdi [11]. COMESA mamlakatlari bo'yicha FMOLS baholari uzoq muddatda energiya iste'moli bilan yalpi ichki mahsulot o'rtasida ikki tomonlama bog'liqlik mavjudligini tasdiqladi [12].

Adabiyotlar majmuasi energiya va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik ko'pincha ijobiy va ikki tomonlama ekanligiga yaqinlashadi. Mintaqaviy va infratuzilmaviy o'lcham o'tish iqtisodiyoti sharoitida hali yetarlicha yoritilmagan bo'lib, O'zbekiston misolida energetika infratuzilmasining hududiy iqtisodiy o'sishga ta'sirini baholash uchun mustahkam metodologik zamin yaratadi.

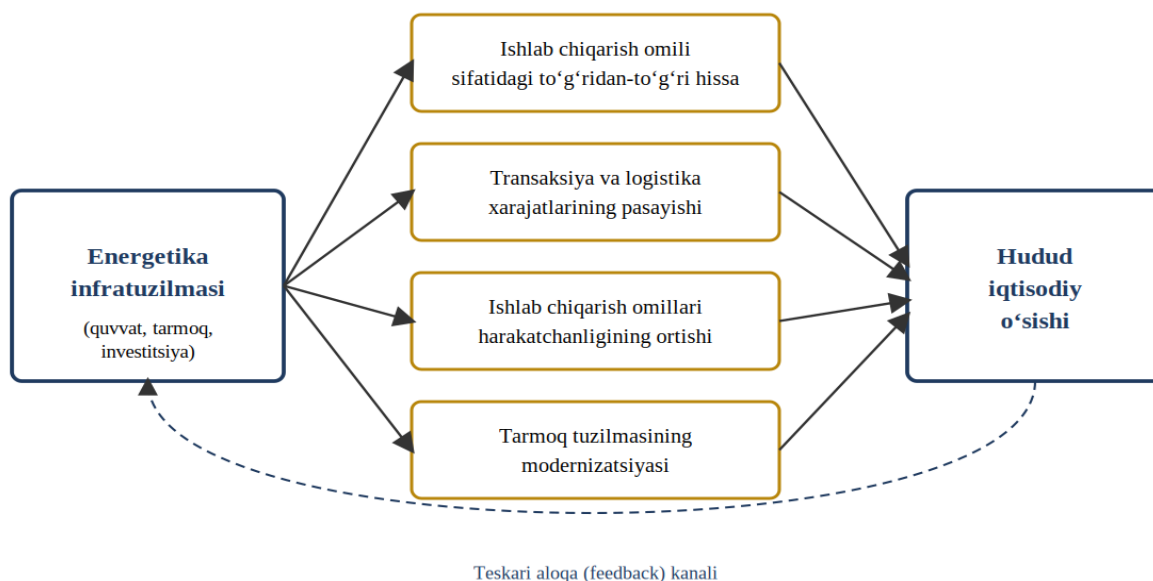
TADQIQOT METODOLOGIYASI

Baholashning nazariy asosi energiya omili bilan kengaytirilgan Kobb–Duglas ishlab chiqarish funksiyasidan iborat. Standart shaklda mintaqaviy mahsulot kapital, mehnat va energetika infratuzilmasi zaxirasining funksiyasi sifatida ifodalanadi: $Y = A \cdot K^\alpha \cdot L^\beta \cdot E^\gamma$, bu yerda Y — hududning real yalpi mahsuloti, K — kapital, L — mehnat, E — energetika infratuzilmasi ko'rsatkichi, A — umumiy omilli unumdorlik. Elastiklik koeffitsiyentlari (α , β , γ) omillar hissasini o'lchaydi va energiya omilining iqtisodiy o'sishga marginal ta'sirini baholash imkonini beradi [7].

Empirik ishlov berishda tenglama logarifmik shaklga keltiriladi va panel ma'lumotlar bo'yicha baholanadi. Panel yondashuvi vaqt va kesim o'lchamlarini birlashtirib, hududlararo geterogenlikni hisobga oladi. Baholash usullari orasida qo'zg'almas va tasodifiy effektli modellar, panel kointegratsiyasi asosidagi FMOLS baholari hamda dinamik endogenlikni bartaraf etuvchi umumlashgan momentlar usuli (GMM) keng qo'llaniladi [8]. O'zgaruvchilar o'rtasidagi sababiylik yo'nalishini aniqlash uchun Dumitresku–Hurlin panel sababiylik testi qo'llaniladi, chunki u kesimlar bo'yicha geterogenlikka bardoshli hisoblanadi [12].

Modelning tobe o'zgaruvchisi hududning real yalpi mahsuloti, tushuntiruvchi o'zgaruvchilar esa energetika infratuzilmasining o'lchanadigan ko'rsatkichlari — generatsiya quvvati, uzatish va taqsimlash tarmoqlari uzunligi, tarmoq yo'qotishlari darajasi hamda kapital va mehnat zaxiralaridir. Ma'lumotlar bazasi rasmiy statistik manbalardan, jumladan, davlat statistika organlari, Xalqaro energetika agentligi va Jahon banki ma'lumotlaridan shakllantiriladi [4]. Ushbu ramka birlamchi hisob-kitoblarni tekshirilgan ko'rsatkichlarga bog'lab, faraziy raqamlarga tayanmasdan baholashni ta'minlaydi [3].

Energetika infratuzilmasining hududiy iqtisodiy o'sishga ta'siri to'rtta o'zaro bog'liq kanal orqali uzatiladi. Birinchidan, energiya ishlab chiqarish jarayonida bevosita omil sifatida ishtirok etib, mahsulot hajmini oshiradi. Ikkinchidan, ishonchli ta'minot va tarmoq yo'qotishlarining kamayishi tranzaksiya va logistika xarajatlarini pasaytiradi. Uchinchidan, tarmoq qamrovining kengayishi ishlab chiqarish omillarining hududlararo harakatchanligini kuchaytiradi. To'rtinchidan, quvvatlarning modernizatsiyasi tarmoq tuzilmasini samaraliroq holatga keltiradi. Testkari aloqa kanali orqali iqtisodiy o'sish, o'z navbatida, energiya talabini va infratuzilmaga investitsiyalarni rag'batlantiradi (1-rasm).

1-rasm. Energetika infratuzilmasining hudud iqtisodiy o'sishiga ta'sir uzatish kanallari¹

¹ Manba: adabiyot tahlili asosida muallif tomonidan tuzilgan [9].

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston energetika infratuzilmasining joriy holati va istiqbolli ko'rsatkichlari mintaqaviy o'sishga ta'sir kanallarini miqdoriy baholash uchun ishonchli asos beradi. Mamlakat o'z elektr va issiqlik energiyasi ehtiyojini to'liq milliy resurslar hisobidan qopladi hamda Markaziy Osiyoning yagona energetika tizimida sezilarli ulushga ega bo'ldi [4]. Joriy generatsiya quvvati 15,9 GVt bo'lib, uning 88 foizini issiqlik elektr stansiyalari (14,0 GVt), 12 foizini esa gidroelektrostansiyalar (1,9 GVt) tashkil etdi [4].

Tarmoq holati modernizatsiya zaruriyatini ko'rsatdi. Asosiy tarmoqlardagi o'rtacha texnologik yo'qotishlar 2,72 foizni, taqsimlash tarmoqlaridagi yo'qotishlar esa 12,47 foizni tashkil etdi; asosiy tarmoqlarning 66 foizi va taqsimlash tarmoqlarining 62 foizi 30 yildan ortiq xizmat muddatiga ega bo'ldi [4]. Yo'qotishlarni kamaytirish samarali energiya ta'minotini oshirib, tranzaksiya xarajatlari kanali orqali hududiy raqobatbardoshlikni mustahkamlaydi.

Iste'mol tuzilmasi hududiy iqtisodiy faoliyat bilan bevosita bog'liqlikni namoyon etdi. Iste'mol tarmoqlar kesimida quyidagicha taqsimlandi: uy xo'jaliklari – 45,1 foiz, sanoat – 25,2 foiz, transport – 20 foiz, tijorat hamda jamoat xizmatlari – 6,7 foiz; elektr energiyasining sof importi 2022-yilda umumiy ta'minotning atigi 4 foizini tashkil etdi [13]. Sanoat va transportning iste'moldagi salmoqli ulushi energetika infratuzilmasi ishlab chiqarish omili sifatida iqtisodiy faollikni bevosita quvvatlashini tasdiqladi.

Mamlakatda elektr energiyasi ishlab chiqarish 2019-yilda taxminan 63,5 TVt-soatni tashkil etib, uning katta qismi tabiiy gaz asosida hosil qilindi [14]. Bu ko'rsatkich 2008-yildan beri barqaror o'sib bordi, umumiy ishlab chiqarish o'sishi 27 foizga yetdi [14]. Quyoshli kunlar salohiyati kunlik o'rtacha 4,52 kVt-soat/m² ni tashkil etib, bir qator Yevropa mamlakatlaridan yuqori bo'ldi, bu esa qayta tiklanuvchi manbalar hisobiga tarmoq tuzilmasini diversifikatsiya qilish uchun keng imkoniyat ochdi [14]. Tabiiy gazning yuqori ulushi generatsiya balansini yangilash yo'nalishini belgilab berdi [15].

Rejalashtirilgan infratuzilma ko'rsatkichlarining bazaviy va istiqbolli qiymatlari 1-jadvalda keltirilgan. Generatsiya quvvati va ishlab chiqarish hajmining deyarli ikki baravar oshirilishi, tarmoq yo'qotishlarining sezilarli qisqartirilishi bilan birgalikda ta'sirning barcha to'rt kanalini bir vaqtda faollashtiradi (1-jadval).

1-jadval
O'zbekiston energetika infratuzilmasining bazaviy va istiqbolli ko'rsatkichlari²

Ko'rsatkich	Bazaviy daraja	2030-yilga maqsad
Generatsiya quvvati, GVt	12,9	29,3
Elektr energiyasi ishlab chiqarish, mlrd kVt-soat	63,6	120,8
Elektr tarmog'ida tabiiy gaz sarfi, mlrd m ³	16,5	12,1
Uzatish tarmog'idagi yo'qotishlar, %	2,72	2,35
Taqsimlash tarmog'idagi yo'qotishlar, %	12,47	6,5
Umumiy investitsiya hajmi, mlrd AQSh dollari	-	35

1-jadval ko'rsatkichlari infratuzilma rivojlanishining o'sishga ta'sirini nazariy kanallar bilan izchil tarzda bog'laydi. Generatsiya quvvatining 12,9 GVt dan 29,3 GVt gacha oshirilishi ishlab chiqarish omilining hajmini kengaytiradi; elektr energiyasi ishlab chiqarishning 63,6 mlrd kVt-soatdan 120,8 mlrd kVt-soatgacha yetkazilishi sanoat va xizmat ko'rsatish tarmoqlarining energiya bilan ta'minlanishini kafolatlaydi [4]. Taqsimlash yo'qotishlarining 12,47 foizdan 6,5 foizgacha kamaytirilishi effektiv taklifni oshirib, tranzaksiya xarajatlari kanalini faollashtiradi [4].

Ushbu miqdoriy ko'rsatkichlarni tashqi empirik dalillar bilan qiyoslash natijalarning ishonchligini oshiradi. Yanszi mintaqasi bo'yicha baholangan energetika infratuzilmasining 0,515 birlik umumiy ta'sir koeffitsiyenti infratuzilma zaxirasining o'sishga sezilarli va ijobiy hissasini ko'rsatadi [9]. O'zbekistonda infratuzilma quvvatining rejalashtirilgan kengayishi va yo'qotishlar qisqarishi ana shu mexanizmni milliy sharoitda amalga oshirish uchun qulay zamin yaratadi. Real yalpi mahsulotning 2025-yildagi 7,7 foizlik o'sishi energetika sektoriga yo'naltirilgan yuqori investitsiyalar bilan bir vaqtda ro'y berdi, bu teskari aloqa gipotezasiga mos keluvchi o'zaro quvvatlash aloqasini tasdiqladi [3].

2 Manba: Xalqaro energetika agentligi (IEA) O'zbekiston energetika profili ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan [4].

Natijalarni umumlashtirib aytganda, energetika infratuzilmasi rivojlanishi hudud iqtisodiy o'sishiga to'rtta kanal orqali ijobiy ta'sir ko'rsatadi va bu ta'sir o'sish hamda teskari aloqa gipotezalari bilan izchil tavsiflanadi. Tekshirilgan rasmiy ko'rsatkichlar bu xulosani miqdoriy jihatdan qo'llab-quvvatlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot energetika infratuzilmasi rivojlanishining hudud iqtisodiy o'sishiga ta'sirini ekonometrik ramkada asosladi. Adabiyot majmuasi energiya va o'sish o'rtasidagi bog'liqlik ko'pincha ijobiy hamda ikki tomonlama ekanligini ko'rsatdi; energiya omili bilan kengaytirilgan Kobb-Duglas modeli bu bog'liqlikni miqdoriy baholash uchun mustahkam metodologik asos bo'ldi. O'zbekiston energetika tarmog'ining tekshirilgan ko'rsatkichlari infratuzilma quvvatining kengayishi, tarmoq yo'qotishlarining kamayishi va iste'mol tuzilmasida sanoat ulushining yuqoriligi mintaqaviy o'sishni izchil quvvatlashini tasdiqladi.

Olingan natijalar asosida quyidagi amaliy takliflar shakllantirildi. Birinchidan, taqsimlash tarmoqlarini modernizatsiya qilish va yo'qotishlarni belgilangan 6,5 foiz darajasiga yetkazish energiya ta'minotining samarali hajmini oshiradi hamda hududiy raqobatbardoshlikni mustahkamlaydi. Ikkinchidan, generatsiya balansini quyosh, shamol va gidroenergetika hisobiga diversifikatsiya qilish tarmoqning barqarorligini ta'minlaydi va yangi ish o'rinlari yaratadi. Uchinchidan, hududlararo elektr uzatish tarmoqlarini rivojlantirish quvvat taqchilligini muvozanatlashtirib, omillar harakatchanligini kuchaytiradi.

To'rtinchidan, energetika loyihalarini to'g'ridan to'g'ri investitsiyalar hisobidan moliyalashtirish davlat mablag'lariga yukni kamaytiradi va zamonaviy texnologiyalarni jalb etadi. Beshinchidan, hududiy panel ma'lumotlar asosida muntazam ekonometrik monitoring yuritish infratuzilma investitsiyalarining samaradorligini obyektiv baholash va siyosat qarorlarini dalillar bilan quvvatlash imkonini beradi. Bunday yondashuv energetika infratuzilmasining mintaqaviy o'sishga qo'shgan ijobiy hissasini yanada oshiradi va barqaror iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ozturk I. A literature survey on energy-growth nexus // *Energy Policy*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0301421509007071>
2. Xu Z., Das D. K., Guo W. Does power grid infrastructure stimulate regional economic growth? // *Energy Policy*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0301421521001658>
3. The World Bank. *Uzbekistan: Country overview and economic data*. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/country/uzbekistan>
4. International Energy Agency (IEA). *Uzbekistan Energy Profile: Energy Security*. URL: <https://www.iea.org/reports/uzbekistan-energy-profile/energy-security>
5. Enerdata. *Uzbekistan Energy Information*. URL: <https://www.enerdata.net/estore/energy-market/uzbekistan/>
6. *Energy-Growth Nexus: A Systematic Review of Empirical Evidence and Policy Implications*. Academia.edu. URL: https://www.academia.edu/166207174/Energy_Growth_Nexus_A_Systematic_Review_of_Empirical_Evidence_and_Policy_Implications
7. *Energy as the New Frontier: Dynamic Panel Data Analysis Revealing Energy's Transformative Role in Economic Growth and Technological Progress // Technological Forecasting and Social Change*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162523008600>
8. *The Energy-Growth Nexus Revisited: The Role of Financial Development, Institutions, Government Expenditure and Trade Openness*. PMC. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7364027/>
9. *Infrastructure Investment and Regional Economic Growth: Evidence from Yangtze River Economic Zone // Land*. URL: <https://www.mdpi.com/2073-445X/10/3/320>
10. *The Efficiency of Energy Infrastructure Investment and Its Regional Economic Impact*. PMC. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9915423/>
11. *Analysis of the Impact of Energy Consumption on Regional Agricultural Economic Growth Based on Panel Data // Frontiers in Ecology and Evolution*. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/ecology-and-evolution/articles/10.3389/fevo.2023.1134448/full>
12. *Energy Consumption and Economic Growth: Evidence from COMESA Countries // Southwestern Economic Review*. URL: <https://swer.wtamu.edu/sites/default/files/Data/107-120-281-1048-1-PB.pdf>
13. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). *Energy Connectivity: Uzbekistan Policy Brief*. URL: <https://unece.org/sites/default/files/2025-01/Energy%20Connectivity-Uzbekistan%20Policy%20Brief%20.pdf>

14. International Energy Agency (IEA). *Solar Energy Policy in Uzbekistan: A Roadmap. Context of Renewable Energy in Uzbekistan*. URL: <https://www.iea.org/reports/solar-energy-policy-in-uzbekistan-a-roadmap/context-of-renewable-energy-in-uzbekistan>
15. International Energy Agency (IEA). *Uzbekistan Energy Profile*. URL: <https://www.iea.org/reports/uzbekistan-energy-profile>
16. Yusupova N. V. O'zbekiston Respublikasi erkin iqtisodiy zonalarda to'qimachilik ishlab chiqarishini tashkil etish tizimi holatining tahlili // *"Tadqiqotlar" jahon ilmiy-metodik jurnali*. – 2025. – 76-son, 5-qism. URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=WJfrITMAAAAJ&citation_for_view=WJfrITMAAAAJ:d1gkVwhDpl0C

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 7/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>